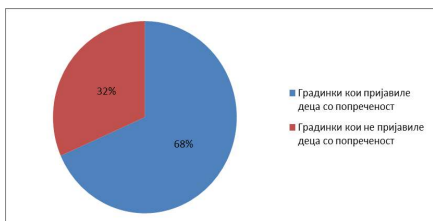

Каква е состојбата со:

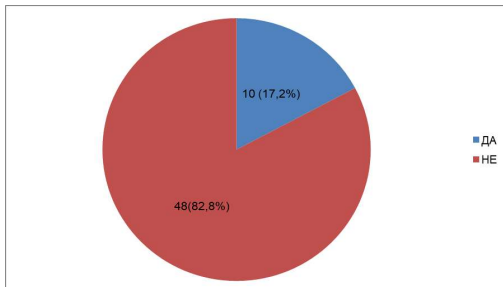
ВКЛУЧЕНОСТА НА ДЕЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ ВО ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ УСТАНОВИ

ЗАСТАПЕНОСТ на децата со попреченост во предучилишните установи.

39 градинки (или 68%), наспроти 19, кои учествуваа во истражувањето пријавиле дека имаат згрижено деца со попреченост.

Иако 48 (82,8%) градинки не се нашле во ситуација да одбијат дете со попреченост, условите во градинката ги натерале родителите да бараат друга алтернатива за своето дете.

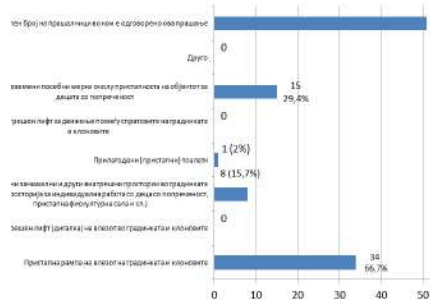
Процентот на детекција, идентификување и пријавување на децата со попреченост е отежнат поради недостиг на унифицирани системски процедури кога станува збор за рана детекција и интервенција. Од друга страна, процесот го отежнува и неедуцираноста на родителите и недостигот на поддршка од соодветни служби и насока за делување која им е потребна за да го прифатат и соодветно да реагираат на податокот дека нивното дете има попреченост, како и некомплетноста на стручните служби и неподготвеноста на воспитно-негувателскиот кадар за работа со децата со попреченост.

Доколку се земат предвид само градинките кои пријавиле деца со попреченост, просекот е 10,64 деца по градинка или од вкупниот број деца запишани и вклучени деца во градинките, кој изнесува 34.700 деца, процентот деца со попреченост изнесува 1,19%.

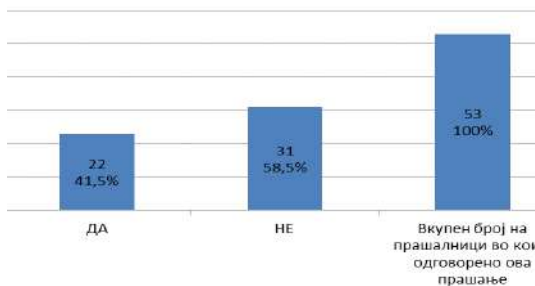

ИНКЛУЗИВНОСТ на градинките.

Градинките кои се изградени на две, па и на повеќе нивоа, немаат лифт, а нивоата се поврзани со скали. Рампите на влезот не се секогаш градени според стандарди. Занималните се проектирани за 20 деца, а во групите има над 30.

Мнозинството градинки, 58,5%, одговориле дека не располагаат со дидактички помагала. 43,4% кои имаат дидактички материјали се градинки во кои дефектолозите и/или логопедите изработуваат материјали за индивидуална работа со деца, или пак тоа се градинки кои учествувале на обуки.

Некомплетноста на стручните тимови и отсуството на дефектолози во градинките ја прави потешка и понеизвесна работата со децата со попреченост. Од разговорите при теренските посети и фокус групите произлегоа констатација дека дефектологот е клучниот носител и фактор за инклузија. Овие тврдења укажуваат на ниско ниво на свесност за улогата и одговорноста на воспитувачите за спроведување на инклузијата. На некој начин, би можело да се протолкуваат како став дека децата со попреченост се „обврска“ на дефектологот. Ваквите тврдења не го застапуваат концептот на инклузивност.

Вклученоста на децата со попреченост во дополнителни и слободни активности и содржини е ограничена. Добиените податоци од анкетниот прашалник посочуваат дека децата со попреченост учествуваат само во дел од слободните активности. Учесството зависи од видот и степенот на попреченост.

Градинката ги осмислува и ги прилагодува дополнителните и слободните активности на начин што овозможува рамноправно учество на децата со попреченост, согласно нивните лични интереси	23	42,6%
Децата со попреченост учествуваат во дел од дополнителните и слободните активности, во кои можат да се вклопат со оглед на нивната попреченост	23	42,6%
Децата со попреченост не учествуваат во дополнителните и слободните активности	0	0%
Нема деца со попреченост во нашата градинка	14	25,9%

Искуствата и впечатоците на родителите се различни. „Кога се организираше посета во театар, воспитувачката ми соопшти дека моето дете нема да може да оди, бидејќи во театар треба да биде тивко, а тој писка. Се понудив, да појдам со него, па доколку се вознемири да го изнесам, не прифатија“. „На една приредба каде што моето дете со другарчињата беа публика, имавме многу лошо искуство. Моето дете скокаше од радост. Воспитувачите го отстрануваат во соседната просторија, преку стакло да ја доследи претставата“; „Го носеа секаде. Другите дечиња помагаа. Секогаш беше фатен за двете рачиња од две другарчиња. На свој начин се приклучуваше во приредбите, за што добиваше силен аплауз. Ние плачевме од среќа“.

ИСКУСТВА И ПРАКТИКИ

Кога станува збор за најчестата реакција на родителите на децата без попреченост во врска со вклучувањето деца со попреченост во групите, според одговорите на градинките и како тие го перципираат ова прашање, во најголем дел го прифаќаат нивното присуство. Оваа тема беше дискутирана и за време на теренските посети и на фокус групите, при што присутните изјавија дека имало усни реакции, но досега не се случило да има бурни реакции и закани од страна на родителите на деца без попреченост. Кога станува збор за врсниците пак, градинките не наидуваат на некои потешкотии. Децата се прифатени и воспитувачите се трудат да го поттикнат учеството на децата со попреченост колку што е можно повеќе.

Според одговорите на анкетното истражување, во 26 градинки не се изработуваат индивидуални образовни планови (ИОП) за децата со попреченост. Ова прашање беше опфатено и на фокус групите. Еден учесник на фокус група за воспитувачи вели: „Изработуваме планови само за да имаме што да покажеме ако дојде инспекција. Воспитувачите имаат отпор и не сакаат да прават планови, за нив тоа е дополнителна административна работа“.

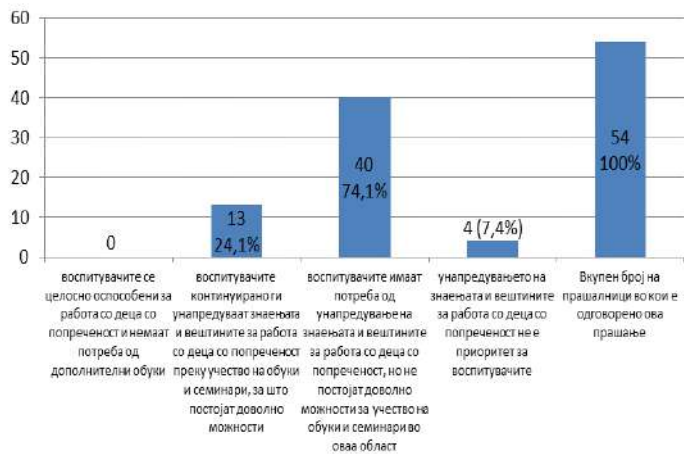
Во однос на опциите кои најблиску го одразуваат ставот на градинките во врска со инклузивното предучилишно образование, градинките, во најголем процент (49%) сметаат дека инклузивното предучилишно образование е во најдобар интерес на сите деца.

Инклузивното предучилишно образование е неопходно и е во најдобар интерес на сите деца	25	49%
Инклузивното предучилишно образование е добра можност само за дел од децата со попреченост кои можат да се вклучат во активностите	21	41%
Инклузивното предучилишно образование, во формата во која се спроведува кај нас, не е соодветна можност за децата со попреченост	8	15,7%
	0	0%

Мал е бројот на позитивни примери на градинки, но истите не се доволно промовирани и искористени за подобрување на моменталната состојба, бидејќи инклузијата се сфаќа, често, низ призмата на финансиски средства. Позитивно е тоа што градинките можат да нудат услуги, што ги нема на локално ниво, а се особено значајни за децата со попреченост и нивните семејства. Раната интервенција може да се спроведува во рамки на градинките, од страна на стручниот тим, и за децата со попреченост кои сеуште не се вклучени во градинка.

Воспитувачите имаат нагласена потреба од дополнителна обука за работа со деца со попреченост. Дури, 74,1% од градинките навеле дека нивните воспитувачи имаат потреба од унапредување на знаењата за работа со деца со попреченост. Потребата од обука на стручниот и воспитно - негувателскиот кадар произлезе и на теренските посети, и на фокус групите.

Според нив, освен за воспитувачите, многу е важно да има и обука за негуватели, кои се суштински кадар, но исклучени од ваквите иницијативи. „Проблем се и ставовите на сите нас во средината во која функционираме. Недостигаат работилници за промена во оваа насока и поголема сензибилизација на сите вклучени страни“

Приоритетни потреби кои ги имаат градинките, а што произлегоа од анкетното истражување се следните:

Приоритетна потреба	Степен на важност
Вработување дефектолог	219
Обуки за воспитувачите за работа со деца со попреченост	231
Обука за стручниот тим за работа со децата со попреченост и обезбедување поддршка на воспитувачите за работата со нив	226
Подобрување на физичката пристапност на објектите	233
Обезбедување пристапни педагошко-дидактички помагала, нагледни средства и технологија	226
Обезбедување повисок износ наменски финансиски средства за градинките за задоволување на индивидуалните потреби на децата со попреченост	261
Измени на правната рамка	209
Друго	23

Во однос на опциите кои најблиску го одразуваат ставот на градинките во врска со инклузивното предучилишно образование, градинките, во најголем процент (49%) сметаат дека инклузивното предучилишно образование е во најдобар интерес на сите деца.

Инклузивното предучилишно образование е неопходно и е во најдобар интерес на сите деца	25	49%
Инклузивното предучилишно образование е добра можност само за дел од децата со попреченост кои можат да се вклучат во активностите	21	41%
Инклузивното предучилишно образование, во формата во која се спроведува кај нас, не е соодветна можност за децата со попреченост	8	15,7%
	0	0%

Мал е бројот на позитивни примери на градинки, но истите не се доволно промовирани и искористени за подобрување на моменталната состојба, бидејќи инклузијата се сфаќа, често, низ призмата на финансиски средства. Позитивно е тоа што градинките можат да нудат услуги, што ги нема на локално ниво, а се особено значајни за децата со попреченост и нивните семејства. Раната интервенција може да се спроведува во рамки на градинките, од страна на стручниот тим, и за децата со попреченост кои сеуште не се вклучени во градинка.